

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเจริญเติบโตหรือการพัฒนาของภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งนั้น จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ย่อมต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานอย่างหนึ่ง คือ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Economic Base) Tiebout (1956) ได้กล่าวว่า ในระยะยาวแล้ว องค์ประกอบตัวสำคัญที่จะชี้ถึงระดับความสามารถของการพัฒนาในภาคก็คือ พื้นฐานการส่งออก (Export Base) ภาคใดมีพื้นฐานการส่งออกที่ดี ภาคนั้นย่อมมีโอกาสที่จะพัฒนาภาคของตนได้มากกว่าภาคอื่น เนื่องจากพื้นฐานการส่งออกจะเป็นตัวที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน และดึงดูดเงินตราจากภาคอื่นเข้ามา¹

ในความเป็นจริงแล้ว พื้นฐานการส่งออกก็คือ ปริมาณและชนิดของทรัพยากรที่มีมากน้อยต่างกันในแต่ละภาค ภาคตะวันตกพบได้ว่า มีปริมาณและชนิดของทรัพยากรมากกว่าภาคหนึ่งของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเกษตรกรรม แร่ธาตุ ป่าไม้ แหล่งน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งป่าไม้อันร่มรื่น น้ำตกที่งดงาม และชายทะเลซึ่งคาดว่าจะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญในอนาคต ดังนั้นพื้นฐานการส่งออกของภาคตะวันตกจึงมีลักษณะที่สามารถใช้ทรัพยากรทุกประเภทภายในภาคของตน เพื่อให้เป็นประโยชน์ได้อย่างมากในขณะที่ภาคอื่น ๆ ไม่สามารถจะมีทรัพยากรครบทุกด้านได้ เช่นเดียวกับภาคตะวันตก

เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งใน 8 จังหวัดของภาคตะวันตกที่มีพื้นฐานการส่งออกที่สำคัญคือผลผลิตทางด้านเกษตร โดยเฉพาะป่าไม้ พืชผลทางเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และการประมง อีกทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านประวัติศาสตร์ และตามธรรมชาติ คือ ชายทะเลที่มีความสวยงามและค่อนข้างเงียบสงบ ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิชาการและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

¹Tiebout, Charles M., "Exports and Regional Economic Growth,"
Journal of Political Economy, 64 (April 1956): p. 160-169.

เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญต่อไปในอนาคต เมื่อแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอื่น ๆ ทางฝั่งตะวันออก เช่น บางแสน พัทยา ก่าสังจะมีจุดอิมตัวเต็มที่

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นเป็นการใช้ทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้น (Inexhaustible Resources) มาดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศ และสามารถป้องกันการรั่วไหลของเงินตราออกนอกประเทศ เป็นวิธีการ (means) พัฒนาประเทศที่ทำให้ประสิทธิผลวิธีหนึ่งสำหรับประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายที่มีทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น รายได้เงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยวมีจำนวนสูงพอควรและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2520 จำนวน 4,600 ล้านบาท เป็น 17,000 ล้านบาท ในปี 2523 และเพิ่มเป็น 21,000 ล้านบาทในปี 2524 อีกทั้งนโยบายระดับชาติของประเทศไทยก็ยังได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ให้ดำเนินการส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยให้มากขึ้นและเร่งส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาท่องเที่ยวภายในประเทศแทน ทั้งนี้เพื่อลดการรั่วไหลของเงินตราภายในประเทศ มิให้ออกนอกประเทศนั่นเอง และยังสามารดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศได้อีกด้วย เมื่อพิจารณาผลดีของการท่องเที่ยวในระดับภาค และระดับท้องถิ่นแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวก็จะสามารถก่อให้เกิดรายได้แก่ภาคโดยตรง และส่งผลให้เกิดจ้างงานในท้องถิ่นอื่น จะก่อให้เกิดการพัฒนาภายในภาคในระยะยาว ซึ่งจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ (Inequalities) ระหว่างภาคได้ ถ้าหากการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหลายแบบอยู่ ทั้งภายในตัวเมืองเพชรบุรี และอยู่กระจายออกไปตามอำเภอรอบนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งค้าขายสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก ซึ่งรวมกลุ่มกันภายในตัวเมืองกับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ชายทะเลซึ่งอยู่บริเวณรอบนอก ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะพิเศษประการหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งต่างกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันตก

Netherlands Institute of Tourism Development Consultants and
SGV-Na Thalang & Co. LTD. ซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาทำแผนระดับชาติเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทย จากการสำรวจ

และได้ให้ความสำคัญแก่แหล่งท่องเที่ยวของเพชรบุรีว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจอยู่ในระดับสูง (of high interest) ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดมหาธาตุ วัดพระนอน วัดใหญ่-สุวรรณาราม เขาวัง เขابันโตอิฐ ฯลฯ และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่มีความสำคัญทั้งในการท่องเที่ยวระดับภายในประเทศ (Domestic Tourism) และระดับนานาชาติ (International Tourism) เช่น ชายหาดชะอำ หาดเจ้าสำราญ เขื่อนแก่งกระจาน เขาลวง เป็นต้น

ถึงแม้จะมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง แต่เพชรบุรีก็ยังมีได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอย่างจริงจัง เพราะโครงสร้างการผลิตส่วนใหญ่ของจังหวัดยังคงมาจากสาขาเกษตรกรรม จากตัวเลขผลิตภัณฑ์จังหวัด ปี 2523 สาขาเกษตรกรรมมีมูลค่า 1060.4 พันล้านบาท คิดเป็น 44.4% ของผลิตภัณฑ์จังหวัดทั้งหมด หากจังหวัดเพชรบุรีมีการวางแผนด้านการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของตัวจังหวัดแล้ว เชื่อว่าจะสามารถส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีให้ไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง และจะเป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นได้มาก และยังช่วยขยายพื้นฐานการส่งออกเองของเพชรบุรีให้กว้างขึ้นอีก เพื่อสนับสนุนสาขาการผลิตทางด้านเกษตร อีกทั้งยังเป็นการประกันในอนาคตระยะยาวว่า เพชรบุรีจะยังมีพื้นฐานการส่งออกด้านการท่องเที่ยวที่จะก่อประโยชน์ในการพัฒนาได้ในกรณีที่ทรัพยากรด้านอื่น ๆ ลดน้อยลงหรือหมดไป

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนหลักหรือการศึกษาหาความเหมาะสมโครงการต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต เปรียบเสมือนการเตรียมข้อมูลและหาแนวทางที่เหมาะสมในการวางนโยบายระดับสูงต่อไปในภายหน้า เพื่อความเจริญของประเทศโดยส่วนรวม

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีในเรื่องของปริมาณ คุณค่าศักยภาพ และจัดกลุ่มค่าความสำคัญแก่แหล่งทรัพยากรเหล่านั้น
2. ศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี โดยพิจารณาถึงปริมาณของนักท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว มูลเหตุของการเดินทาง ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพักในจังหวัดเพชรบุรี ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โครงสร้างของนักท่องเที่ยว ฯลฯ

3. ศึกษาแนวโน้ม การท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดเพชรบุรี โดยพิจารณาจากตลาดการท่องเที่ยวของเพชรบุรีในปัจจุบัน
4. ศึกษาความพร้อมของเมือง ในการรับนักท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเพชรบุรี เช่น จำนวนโรงแรม ห้องพัก ร้านอาหาร ไฟฟ้า ประปา ระบบถนน ฯลฯ
5. ศึกษาความเป็นไปได้ ที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาใช้จ่ายในตัวจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มวันเฉลี่ยของการมาพัก (Average Length of Stay) และจัดเส้นทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน
6. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีในระดับต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ท้องถิ่นให้มากที่สุด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว ลำดับความสำคัญและศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี
2. ทราบถึงสภาพและลักษณะของตลาดการท่องเที่ยวของเพชรบุรีในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต
3. ทราบถึงความพร้อมและความเป็นไปได้ในการรองรับนักท่องเที่ยวในเรื่องการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น
4. ทราบถึงแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี
5. เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้พิจารณาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวในระดับของการจัดทำแผนหลัก และการจัดทำแผนศึกษาหาความเหมาะสมในระดับโครงการต่อไป
6. เป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิและตติยภูมิจากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ห้างสรรพสินค้า และส่วนเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
 - หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศูนย์เอกสารประเทศไทย
 - บริษัทนำเที่ยวเอกชน
 - ฯลฯ
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัยที่ผู้ศึกษาริวิจัยไว้ก่อนแล้ว
 3. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จาก 1 และ 2
 4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ และออกแบบสอบถามเพื่อเสริมข้อมูลที่ยังขาด
 5. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
 6. สรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ในรูปคำบรรยาย แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ
 7. ทำข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม

แผนภูมิที่ 1.1

แสดงการวิจัย

